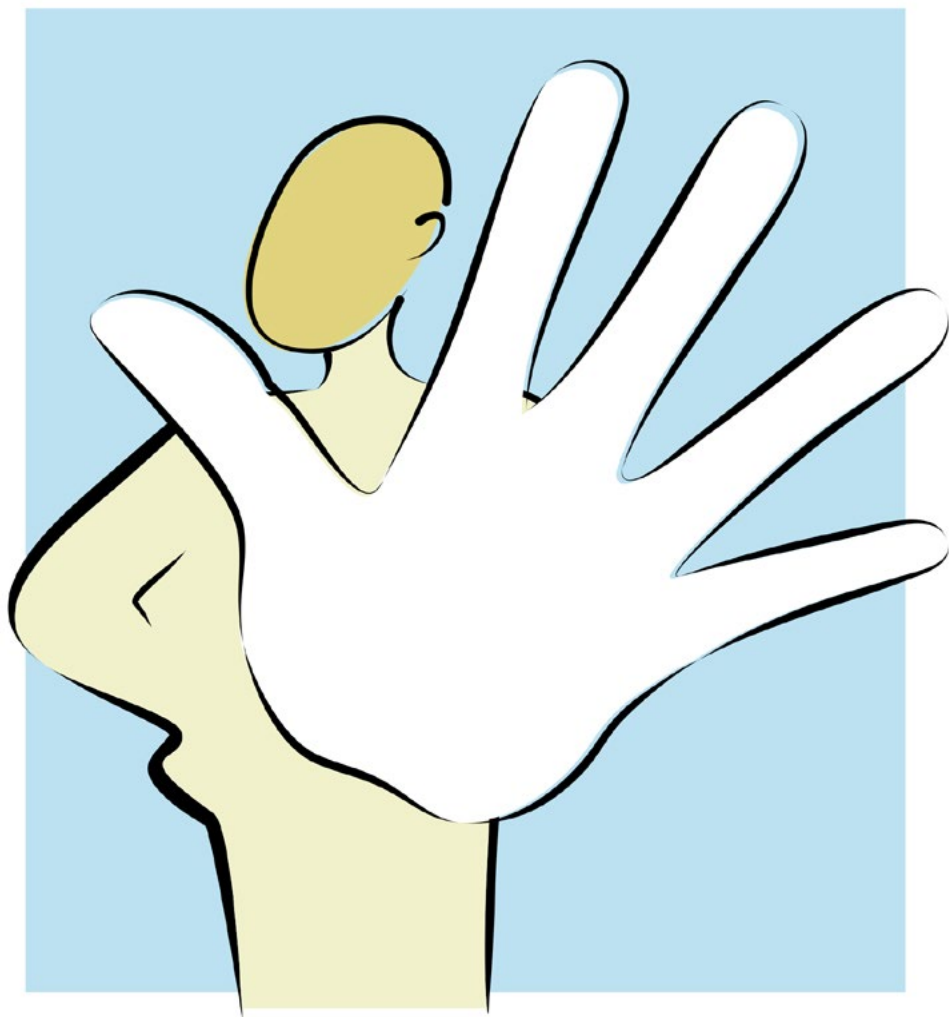

A szexuális kizsákmányolással, visszaélésekkel és zaklatással szembeni védelemre vonatkozó szabályzat

A Nemzetközi Együttműködési Osztály számára

A szexuális kizsákmányolással, visszaélésekkel
és zaklatással szembeni védelemre
vonatkozó szabályzat

A Nemzetközi Együttműködési Osztály számára

2021. január

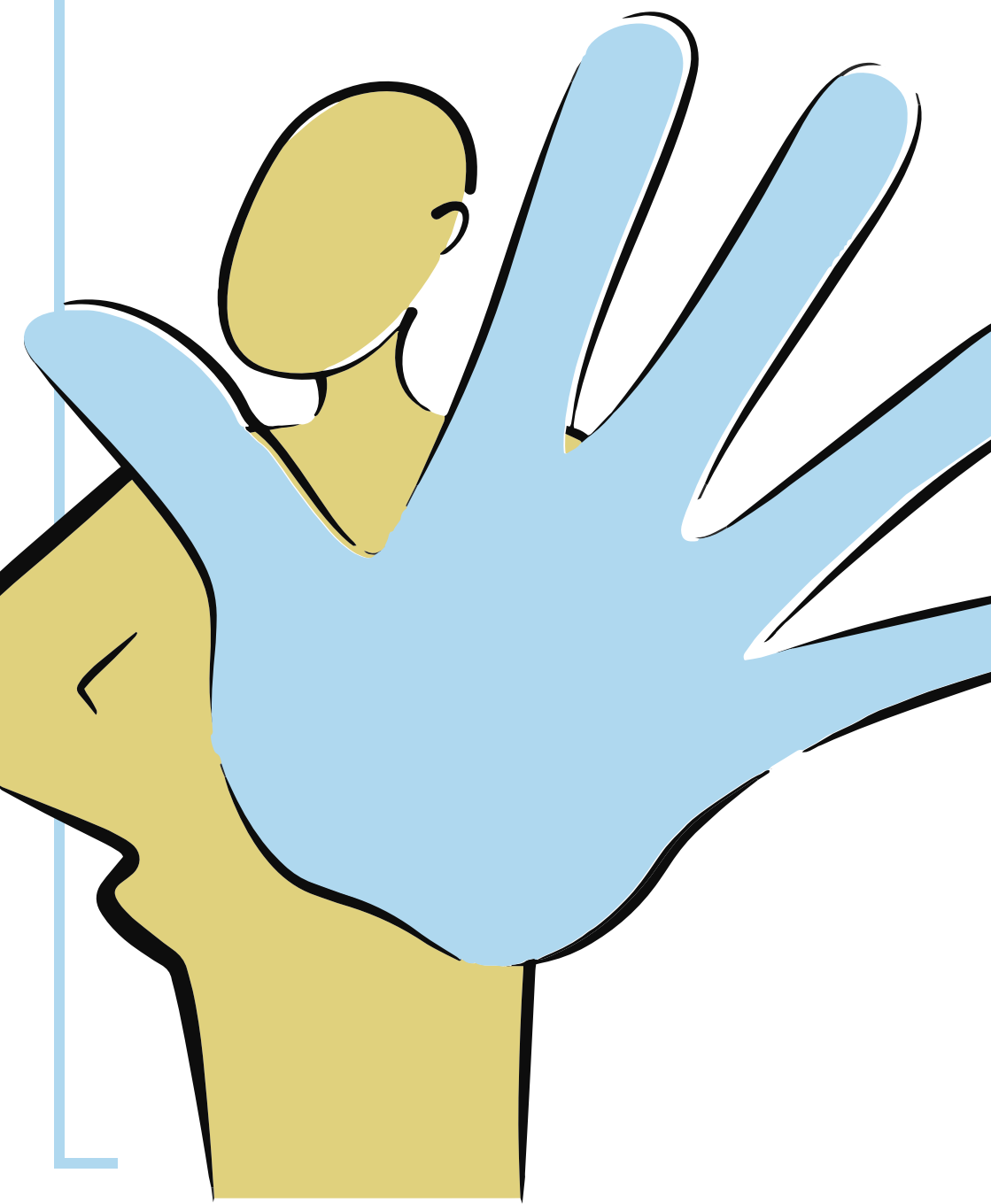
Készítette a Nemzetközi Együttműködési Főosztály és annak külföldi irodái
számára a Feminizmus és a nemek közötti egyenlőség globális csoportja.

Gajev trg 2 | 71000 Sarajevo | Bosznia-Hercegovina

A szexuális kizsákmányolással, visszaélésekkel és zaklatással szembeni védelemre vonatkozó szabályzat

A Nemzetközi Együttműködési Osztály számára

05	BEVEZETÉS ÉS PREAMBULUM
06	JÖVŐKÉPNYILATKOZAT
07	ALAPELVEK ÉS MAGATARTÁSI IRÁNYELVEK
09	AZ ALKALMAZÁS HATÁLYA
11	A SZEXUÁLIS KIZSÁKMÁNYOLÁSSAL, VISSZAÉLÉSSSEL VAGY ZAKLATÁSSAL KAPCSOLATOS PANASZOK
13	1.SZ. MELLÉKLET: MEGHATÁROZÁSOK

1.

BEVEZETÉS ÉS PREAMBULUM

A Heinrich-Böll Alapítvány (hbs) elkötelezett egy olyan munkakörnyezet kialakítása és fenntartása mellett, amely az emberek tiszteletén alapul, függetlenül azok korától, származásától, osztályától, kulturális vagy nemi identitásától, szexuális irányultságától vagy politikai véleményétől - mind a központban és a nemzetközi irodákban, mind az önkéntesekkel, ösztöndíjasokkal, partnerekkel és más kapcsolódó személyzettel való együttműködés során. Ennek az elkötelezettségnek a részeként a hbs nem tolerálja a szexuális kizsákmányolást, visszaélést, zaklatást és a szexuális erőszak semmilyen formáját.

A szexuális kizsákmányolás, visszaélés, zaklatás és a szexuális és nemi alapú erőszak egyéb formái a megkülönböztetés és a kiváltságok egyenlőtlen kapcsolatokon és hatalmi dinamikán alapuló kultúrájából fakadnak. A hbs ezt a szabályzatot a szexuális kizsákmányolással, visszaéléssel és zaklatással szembeni védelemre vonatkozó nemzetközi iránymutatások (PSEAH) alapján dolgozta ki. Ez a szabályzat egy szélesebb körű védelmi keretrendszer része, amely magában foglalja a hbs magatartási kódexét, a szabályzat végrehajtására vonatkozó iránymutatásokat, valamint a Panaszok és bejelentések kezelése szabályrendszert.¹ Az ebben a szabályzatban használt valamennyi fogalom nemzetközileg elismert meghatározásokon alapul, és a mellékelt dokumentumok (lásd az 1. mellékletet) tartalmazzák a magyarázatukat.

A szexuális kizsákmányolás, bántalmazás, zaklatás és a szexuális, valamint nemi alapú erőszak sérti az általánosan elismert nemzetközi jogi normákat, és elfogadhatatlan magatartásnak minősül. A Hbs minden panaszt komolyan vesz, és azokat bizalmasan kezeli. Ha a panaszok a jelen szabályzat megsértésére utalnak, a hbs megteszi a „Panaszok és bejelentések kezelése” című részben leírt lépéseket (lásd: boellcity), és fegyelmi eljárást von maga után, az elbocsátással együtt.

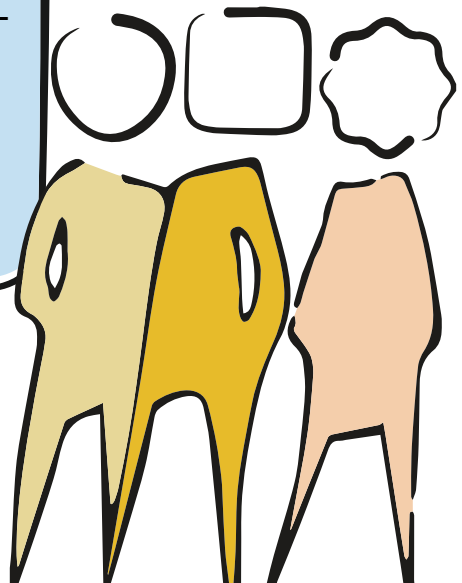
2.

JÖVŐKÉPNYILATKOZAT

A hbs az emberi jogok minden-
kivel szembeni teljes körű tisz-
teletben tartását és a társadalmi
igazságosságot képviseli.

A nemek közötti egyenlőség és a
szexuális kizsákmányolás, vissza-
élés és zaklatás bármely formájá-
val szembeni zéró tolerancia elve
szilárdan rögzítve van a hbs-en
belül a normatív, programozási
és szervezeti szinteken.

Elkötelezettek vagyunk amellett,
hogy megvédjük valamennyi alap-
elvünket, és minden munkatárs,
valamint kapcsolt partner-
szervezetek és egyének közös
felelősségének és közös felada-
tának tekintjük azokat.

3.

ALAPELVEK ÉS MAGATARTÁSI IRÁNYELVEK²

A lakosság legkiszolgáltatottabb csoportjainak védelme és a hbs irányadó értékeinek tiszteletben tartása érdekében a következő alapelveket kell betartaniuk mindazoknak, akik ezen szabályzat hatálya alá tartoznak³:

A szexuális kizsákmányolás, visszaélés és zaklatás súlyos kötelességszegésnek minősül, és ezért fegyelmi eljárást, például elmarasztalást, figyelmeztetést, írásbeli megrovást vagy azonnali elbocsátást von maga után.

A gyermekekkel (18 éven aluliakkal) folytatott szexuális tevékenység a nagykorúság korhatárától vagy a helyi beleegyezési korhatártól függetlenül tilos. A gyermek életkorával kapcsolatos téves meggyőződés nem lehet védekezés.

Tilos a pénz, alkalmazási lehetőség, áruk vagy szolgáltatások cseréje szexért, beleértve a szexuális szívességeket egy kifejezetten egyenlőtlen hatalmi viszonyon belül, vagy a megalázó, lealacsonyító vagy kizsákmányoló viselkedés egyéb formáit is. Ez magában foglalja a program vagy projekt résztvevőinek járó támogatások és juttatások cseréjét is.

- 2 Az Ügynökségközi Állandó Bizottság (IASC) hat alapelve alapján: „Az IASC hat alapelve a szexuális kizsákmányolással és visszaélésekkel kapcsolatban”, itt: Az Ügynökségközi Állandó Bizottság Munkacsoportjának a humanitárius válságok szexuális kizsákmányolásával és visszaéléseivel szembeni védelemmel foglalkozó munkacsoportjának 2002. június 13-i jelentése, Cselekvési terv, I.A. szakasz.
- 3 A szabályzat hatálya alá tartozó személyekre a továbbiakban Hbs-munkatársként és partner-szervezetként fogunk hivatkozni. Lásd a 4. pontot és az 1. mellékletet is.

A Hbs-munkatársak és partnerszervezetek dönthetik el vagy befolyásolhatják, hogy ki részesüljön a szolgáltatásokból és a támogatásokból. Ez hatalmi helyzetbe hozhatja őket másokkal szemben. A Hbs felhívja a figyelmet az ilyen helyzetek érzékenységre, és megköveteli alkalmazottaitól és a hozzájuk tartozó személyzettől, hogy felelősségteljesen kezeljék pozíciójukat.

Ha egy Hbs-munkatársnál aggályok vagy gyanú merül fel egy munkatársa vagy a kapcsolódó személyzet által elkövetett szexuális kizsákmányolással, visszaéléssel vagy zaklatással kapcsolatban, az érintett személynek haladéktalanul jelentenie kell az ilyen aggályokat a kialakított jelentési mechanizmusokon keresztül.

A Hbs munkatársai és partnerszervezetei kötelesek olyan környezetet kialakítani és fenntartani, amely megakadályozza az elfogadhatatlan visszaéléseket és elősegíti jelen szabályzat végrehajtását. A vezetésnek minden szinten különös felelőssége van abban, hogy támogassa és fejlessze azokat a rendszereket, amelyek fenntartják ezt a környezetet.

EZ A SZABÁLYZAT VONATKOZIK:

A Hbs alkalmazottaira, tanácsadóira, önkénteseire, partnereire, vállalkozóira és egyéb kapcsolódó személyekre, akikre a továbbiakban hbs munkatársként vagy hbs-munkatársakként és kapcsolódó személyzetként hivatkozunk.

4.

ALKALMAZÁS HATÁLYA

4.1. A személyekre való alkalmazás hatálya

Ez a szabályzat meghatározza a hbs és az alább meghatározott személyek kötelezettségeit a szexuális kizsákmányolás, visszaélés és zaklatás elleni védelem tekintetében. Még ott is alkalmazandó, ahol a helyi jogszabályoknál szigorúbb.

EZ A SZABÁLYZAT VONATKOZIK

- a szervezettel kapcsolatban álló valamennyi személyre, beleértve a nemzetközi irodák valamennyi alkalmazottját, a hbs valamennyi kirendelt munkatársát, gyakornokokat, ösztöndíjasokat, a nemzetközi irodáknak dolgozó nemzetközi és helyi tanácsadókat,
- beszállítókra és külső szervezetekre és azok alkalmazottaira, valamint olyan személyekre, akik a hbs-szel partnerségi megállapodást vagy szerződést kötöttek egyedi támogatások vagy juttatások tekintetében.

Elköteleztünk vagyunk
amellett, hogy megvédjük
valamennyi alapelvünket, és
minden munkatárs, valamint
kapcsolt partnerszervezetek
és egyének közös felelőssé-
gének és közös feladatának
tekintjük azokat.

A Hbs alkalmazottaira, tanács-
adóira, önkénteseire, partnereire,
vállalkozóira és egyéb kapcsolódó
személyekre, akikre a továbbiakban
hbs munkatársként vagy hbs-mun-
katársakként és kapcsolódó sze-
mélyzetként hivatkozunk.

A hbs felelősséget vállal a nem
alkalmazottakat érintő köteles-
ségsszegési esetek kezeléséért, ha
a panaszos és a panasz tárgya az
Alapítvány munkája révén kerültek
kapcsolatba egymással (az alkal-
mazási körre vonatkozó részleteket
lásd a „Panaszok és bejelentések
kezelése” című dokumentumban a
boell-city oldalon).

A hbs a szabályzata hatálya alá
nem tartozó panaszokat a panasz-
szal érintett illetékes intézmények-
hez utalhatja.

4.2 Projekt partnerek

Ez a szabályzat a Hbs partnerei-
vel kötött együttműködési megál-
lapodás mellékleteként és aláírásra
mellékelve lesz. A hbs tájékoztatást
nyújt a PSEAH-képzésekről és ismer-
etterjesztő anyagokat terjeszt.

A magatartási kódexet és/vagy ezt a szabályzatot sértő, a projektpartnerek alkalmazottait vagy kapcsolódó személyzetét érintő visszaélések esetén a hbs az Alapítvány panaszkezelési rendszerét és ügykezelési eljárásait követi, feltéve, hogy a partner nem rendelkezik erősebb panaszkezelési rendszerrel.

Ha a projektpartner nem tesz a minimumkövetelményeknek megfelelő intézkedést a panasszal kapcsolatban és/vagy nem teszi meg a megfelelő lépéseket, ha a szexuális kizsákmányolás, visszaélés vagy zaklatás bizonyított és folytatódik, a hbs intézkedéseket hoz, amelyek magukban foglalhatják az együttműködési megállapodás felmondását is.

5.

SZEXUÁLIS KIZSÁKMÁNYOLÁSSAL, VISSZAÉLÉSSSEL VAGY ZAKLATÁSSAL KAPCSOLATOS PANASZOK BEJELENTÉSE

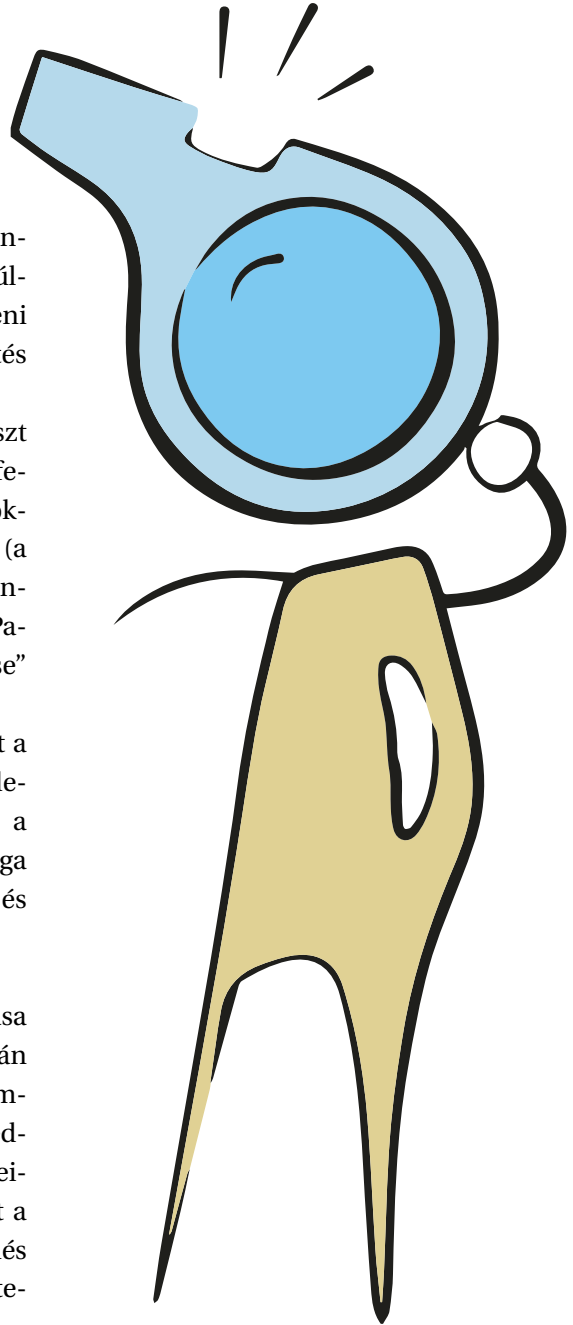
Bárki, akinek szexuális kizsákmányolással, visszaéléssel vagy zaklatással kapcsolatos gyanúja vagy aggálya van a hbs munkatársakkal és a kapcsolódó személyzettel kapcsolatban, köteles ezt szóban vagy írásban jelenteni az esetkezelő csoportnak, a (nemek közötti) kapcsolattartási pontoknak/megbízott kapcsolattartó személynek vagy névtelenül e-mailen/telefonszámon keresztül (lásd a „Panaszok és bejelentések kezelése” című dokumentumot a boellcity oldalon).

A hbs valamennyi nemzetközi irodája megfelelő, a kontextushoz igazodó panaszmechanizmusokat/jelentési csatornákat hoz létre és hirdet meg, és tájékoztatást nyújt a megfelelő helyi támogató szolgálatokról a hbs-munkatársak és a partnerszervezetek számára.

- A szexuális kizsákmányolással, visszaéléssel vagy zaklatással kapcsolatos gyanúval vagy aggodalommal rendelkező személyeknek tartózkodniuk kell attól, hogy maguk vizsgálják ki a vádakát vagy a visszaélés gyanúját.
- A bejelentéseket jóhiszeműen kell megtenni.

- Tilos a panaszosokkal, bejelentőkkel, érintett egyénnel/túlélőkkel vagy tanúkkal szembeni megtorlás vagy megfélemlítés bármilyen formája.
- A panasztételi eljárásban részt vevő személyeknek minden erőfeszítést meg kell tenniük a titoktartás megőrzése érdekében (a titoktartásról és a kötelező jelentéstételről bővebben lásd a „Panaszok és bejelentések kezelése” című részt).
- Minden olyan személynek, akit a vádkezelési folyamat érint, ideértve többek között a túlélőt, a tanúkat és a panasz alanyait, joga van ahhoz, hogy méltósággal és tisztelettel kezeljék őket.

A fenti alapelvek be nem tartása fegyelmi eljárást vonhat maga után minden hbs-munkatárssal szemben, amely akár elbocsátást is eredményezhet. A hbs elvárja partnereitől, hogy panasz esetén, valamint a szexuális kizsákmányolás, visszaélés és zaklatás bebizonyítása esetén tegyék meg a megfelelő lépéseket.

1. sz. Melléklet: Meghatározások

1.1 SZEXUÁLIS KIZSÁKMÁNYOLÁS⁴

Szexuális kizsákmányolásnak minősül a kiszolgáltatott helyzettel, a hatalmi helyzetből fakadó különbséggel vagy bizalommal való tényleges vagy megkísérelt visszaélés szexuális célból, ideértve többek között, a más szexuális kizsákmányolásból származó pénzbeli, társadalmi vagy politikai haszonszerzést.

1.2 SZEXUÁLIS Bántalmazás⁵

Szexuális visszaélésnek minősül a tényleges vagy fenyegető szexuális jellegű fizikai intrúzió, akár erőszakkal, akár egyenlőtlen vagy kényszerítő körülmények között.

1.3 SZEXUÁLIS ZAKLATÁS

Szexuális zaklatásnak minősül a szexuális jellegű vagy nemi vonatkozású nemkívánatos verbális, nem verbális vagy fizikai magatartás, amelynek célja vagy hatása egy személy méltóságának megsértése, különösen, ha megfélemlítő, ellenséges, megalázó, lealacsonyító, megszégyenítő vagy sértő környezetet teremt.⁶

1.4 SZEXUÁLIS ERŐSZAK⁷ / SZEXUALIZÁLT ERŐSZAK

Szexuális erőszaknak minősül az egy vagy több személy ellen elkövetett szexuális jellegű cselekmény, vagy olyan cselekmény, amely erőszakkal, kényszerrel vagy fenyegetéssel, például erőszakkal való fenyegetéssel vagy kényszerítéssel, például erőszaktól való félelemmel, kényszerrel, fogva tartással, pszichológiai elnyomással vagy hatalommal való visszaéléssel, vagy kényszerítő környezet kihasználásával, vagy az ilyen személy vagy személyek valódi beleegyezésre való képtelenségének kihasználásával szexuális jellegű cselekményre kényszeríti az ilyen személyt vagy személyeket.

4 ENSZ standard (ST/SGB/2003/13).

5 ENSZ standard (ST/SGB/2003/13).

6 Az egyenlő bánásmódról szóló német általános törvény (Allgemeines Gleichbehandlungsgesetz, AGG), 3. szakaszának (4) bekezdése a 2. szakasz (1) bekezdésének 1. pontjával kapcsolatban, 1-4.

7 Nemzetközi Büntetőbíróság, A Bűncselekmények Tényállási Elemei 7. cikk (1) bekezdés g) pont – 6. cikk A szexuális erőszak, mint emberiség

A szexuális erőszak formái közé tartozik a nemi erőszak, a nemi erőszak kísérlete, a kényszerített prostitúció, a szexuális kizsákmányolás és visszaélés, a szexuális kizsákmányolás céljából történő emberke- reskedelem, a gyermekpornográfia, a gyermekprostitúció, a szexu- ális rabszolgaság, a kényszerházasság, a kényszerített terhesség, a nyilvános meztelenségre kényszerítés, a szüzességi vizsgálat stb.

1.5 NEMI ALAPÚ ERŐSZAK

A nemi alapú erőszakot itt gyűjtőfogalomként használjuk minden olyan káros viselkedésre, amelyet egy személy akarata ellenére kö- vetnek el, és amely a (társadalmilag tulajdonított) nemi különbsége- ken alapul.

A nemek közötti egyenlőség és a szexuális kizsák- mányolás, visszaélés és zaklatás bármely formájával szembeni zéró tolerancia elve szilárdan rögzítve van a hbs-en belül a normatív, programozási és szervezeti szinteken.

Ez a megkülönböztetés egy olyan formája, amikor az egyének a nemük vagy nemi identitásuk miatt nem tudják gyakorolni a nemzetközi jog szerinti emberi jogait és szabadságaikat (beleértve az emberi jogi szerződéseket, például a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről szóló egyezményt, CEDAW). Világszerte a nőket és a lányokat aránytalanul nagy mértékben érinti a nemi alapú erőszak. Ezért ezt a kifejezést leggyakrabban a nők és lányok nemek közötti egyenlőtlenségből fakadó erőszakkal szembeni különleges sebezhetőségének hangsúlyozására használják. Azonban a férfiak és fiúk, a homoszexuálisok, valamint a transz- és interszexuális személyek is szenvednek a nemi alapú erőszaktól. A szexuális kizsákmányolás és visszaélés a nemi alapú erőszak egyik formája. A szexualizált/szexuális erőszak is lehet a nemi alapú erőszak egyik formája.

1.6 VÉDELEM A SZEXUÁLIS KIZSÁKMÁNYOLÁSSAL, VISSZA-ÉLÉSSSEL ÉS ZAKLATÁSSAL SZEMBEN (PSEAH)

A PSEA kifejezést főként az Egyesült Nemzetek Szervezete és a civil szervezetek használják a saját munkatársaik és a hozzájuk tartozó személyzet általi szexuális kizsákmányolás és visszaélés veszélyének kitett személyek védelmére hozott intézkedésekre.

A hbs a szexuális zaklatást is belefoglalja a szabályzatába, ezért használja a „Védelem a szexuális kizsákmányolástól, visszaéléstől és zaklatástól” kifejezést, valamint a PSEAH betűszót.

1.7 VÉDELMEZÉS

A Védelmezés⁸ egy gyűjtőfogalom, amelyet különösen az Egyesült Királyságban és Írországban használnak az egyének egészségének, jólétének és emberi jogainak védelme érdekében hozott intézkedések megjelölésére.

8 Lásd: „Az emberek védelmezése”. Gondozási minőség bizottság. 2014. június 18., <https://www.cqc.org.uk/what-we-do/how-we-do-our-job/safeguarding-people>. Lásd még: VEN-RO, Schutz vor sexisierter Gewalt und Ausbeutung in der Entwicklungszusammenarbeit und Humanitären Hilfe – Handreichung, 2019, 5. oldal

Ez magában foglalja a szervezetek felelősségét annak biztosításáért, hogy alkalmazottaik, műveleteik és programjaik ne okozzanak kárt a gyermekeknek és a veszélyeztetett felnőtteknek, és ne tegyék őket ki a bántalmazás és a visszaélés veszélyének.⁹ A PSEAH és a gyermekvédelem e gyűjtőfogalom alá tartozik. Általában nem terjed ki a személyzet általi szexuális zaklatásra.¹⁰

1.8 HEINRICH-BÖLL ALAPÍTVÁNY MUNKATÁRSAI ÉS A KAPCSOLÓDÓ SZEMÉLYZET

A „hbs-munkatársak és a kapcsolódó személyzet” kifejezés a Heinrich-Böll-Alapítvány összes alkalmazottjára és kirendelt alkalmazottjára vonatkozik. Ez a Heinrich-Böll Alapítvány és a Heinrich-Böll Alapítvány nemzetközi irodáinak gyakornokaira, ösztöndíjasaira és partnereire is vonatkozik, beleértve a Heinrich-Böll Alapítvány nemzetközi irodáiban dolgozó helyi alkalmazottakat is. Ezenkívül a kifejezés a nemzetközi és helyi tanácsadókat is magában foglalja. Ez magában foglalja az Alapítványhoz nem tartozó szervezeteket és azok alkalmazottait, valamint azokat a magánszemélyeket is, akik partnerséget vagy megállapodást kötöttek az Alapítvánnyal az egyéni támogatások vagy juttatások tekintetében.

1.9 AZ ÉRINTETT EGYÉN

Olyan személy, akiről azt állítják, hogy szexuális kizsákmányolást, bántalmazást vagy zaklatást szenvedett el.

1.10 PANASZOS

A panaszt benyújtó személy (lehet az érintett személy, de lehet, hogy nem ugyanaz).

9 Lásd még: CHSAlliance, https://www.chsalliance.org/files/files/PSEA_Info_final.pdf
10 CHSAlliance, PSEA Implementation Quick Reference Handbook, 2017.

1.11 A PANASZ ALANYA

Az a személy, akiről azt állítják, hogy megsértette a szabályzatot, és a vád vagy panasz alanya.

1.13 A VIZSGÁLAT EREDMÉNYE

Miután a panaszt kivizsgáltak, és a vizsgálati jelentés elkészült, az ebből eredő ajánlások a „a vizsgálat eredményének” tekinthetők.

1.14 A BEJELENTŐK

A „bejelentő” kifejezés olyan panaszosra utal, aki nem az érintett személy, hanem a Heinrich-Böll Alapítvány alkalmazottja vagy a vele kapcsolatban álló személyzet tagja, és aki bejelentést tesz egy incidensről. Az ENSZ-en belül a megtorlás elleni védelemről szóló főtitkári közlemény értelmében az ENSZ azon alkalmazottai, gyakoronokai vagy önkéntesei, akik visszaélést jelentenek, beleértve a szexuális kizsákmányolást vagy visszaélést, bizonyos feltételek mellett védelemre lehetnek jogosultak. A szervezeti bejelentési iránymutatások bátoríthatják a munkavállalókat arra, hogy a kollégák által elkövetett visszaélésekkel kapcsolatos aggályaiknak vagy gyanújuknak hangot adjanak azáltal, hogy védelmet nyújtanak a bejelentésért járó megtorló intézkedésekkel szemben, és tisztázhatják az ilyen esetek bejelentésére és kezelésére vonatkozó szabályokat és eljárásokat. Lásd még a Malteser International Whistleblowing Guidelines című dokumentumát.

11 Az ENSZ szexuális kizsákmányolásról és visszaélésről szóló szójegyzékében szereplő „bejelentő” definíciója alapján; lásd az Egyesült Nemzetek Szervezete, Szószerdet a szexuális kizsákmányolásról és visszaélésről, 2. kiadás, 2017.

12 Az ENSZ főtitkár S/SGB/2005/21. számú közleményével összhangban.

13 ENSZ, Kötelezettségvállalási nyilatkozat az ENSZ és a nem ENSZ-alkalmazottak által elkövetett szexuális kizsákmányolás és visszaélés felszámolásáról (2006, frissítve 2011), (5) bekezdés, „A lehető legjobb képességeink szerint tegyünk megfelelő lépéseket annak érdekében, hogy megvédjük a személyeket a megtorlástól, ha a munkatársainkat érintő szexuális kizsákmányolással és visszaélés-sel kapcsolatos állításokat jelentenek be.”

14 Malteser International, Whistleblowing Guidelines, 2016.

